

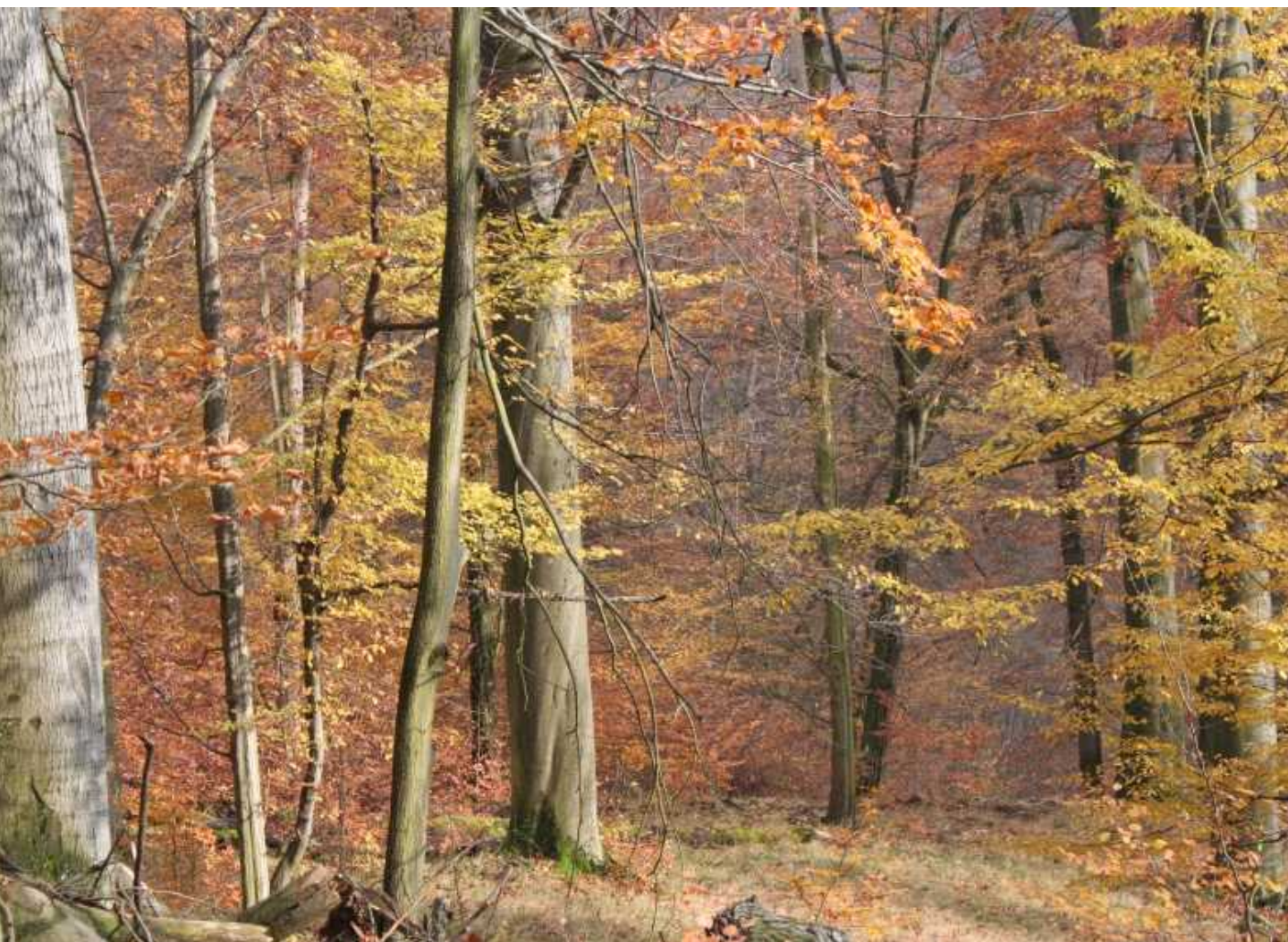
Přírodní
rezervace

Jelení skok

Mendelova
univerzita
v Brně

Prales nad řekou Svitavou

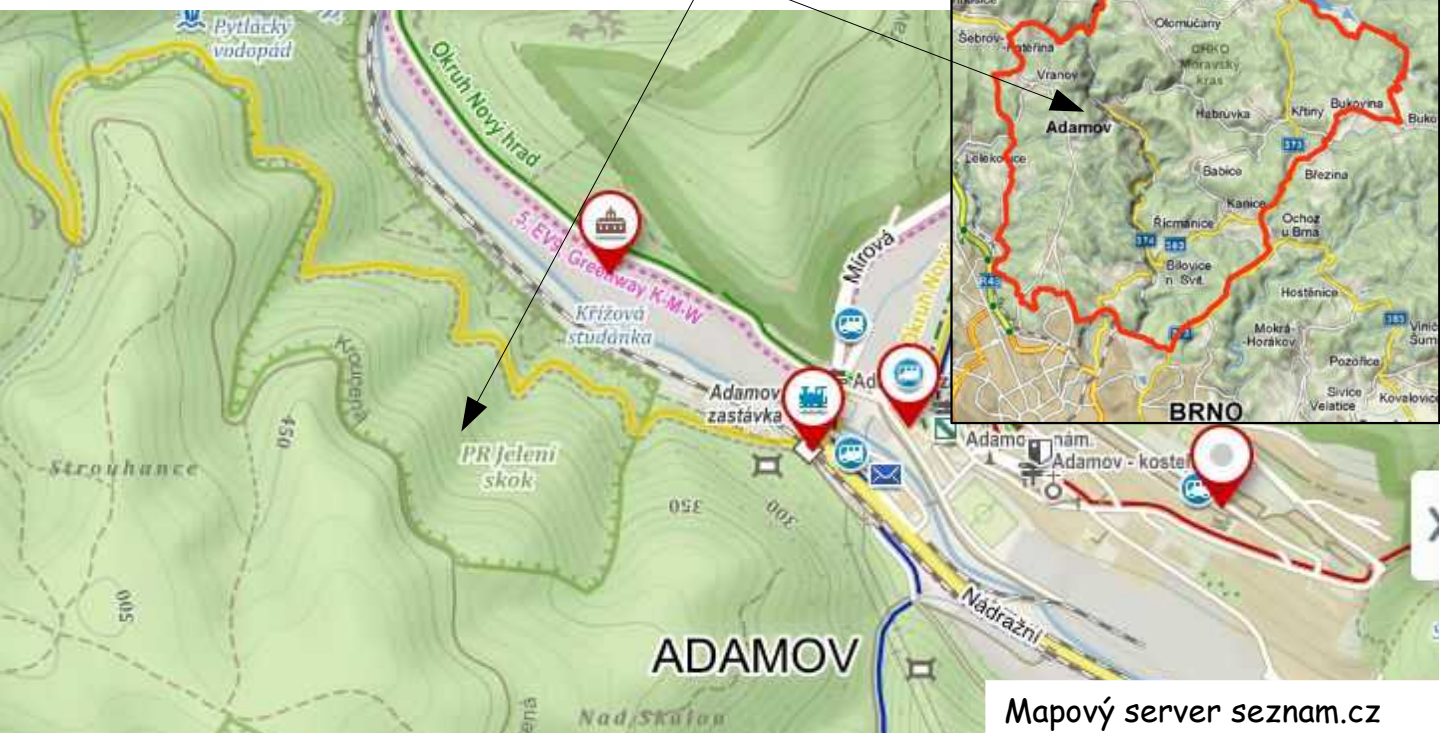
P. Jelínek a M. Čech.
Mendelova univerzita v Brně

- MENDELU
- Školní lesní podnik
- Masarykův les
- Křtiny

PR Jelení skok

OBSAH

Co území chrání.....3	Kyčelnice.....14
Bučiny.....4	Sutě a druhy sutí a roklí.....15
Doubravy.....6	Mrtvé dřevo a houby.....20
Starý Adamov.....8	Podzim v rezervaci.....22
Jarní aspekt.....9	Chráněné a ohrožené druhy.....23
Pomněnky.....12	Mapka biotopů.....24

Zpracoval Ing. Petr Jelínek, Ph.D. a Milan Čech, Ústav lesnické botaniky, dendrologie a geobiocenologie, Mendelova univerzita v Brně. Zpracováno za podpory Školního lesního podniku Křtiny. Leden 2021.

Fotografie na přední straně dřevokazné houby:

vpravo troudnatec kopytovitý (*Fomes fomentarius*) spolu s lupenitou houbičkou slizečkou porcelánovou (*Oudemansiella mucida*), vlevo korálovec jedlový (*Hericium flagellum*)

Co území chrání

Přírodní rezervace Jelení skok patří s téměř 100 hektary k největším rezervacím Školního lesního podniku Křtiny. Chrání přirozené převážně bukové lesy na strmých svazích nad řekou Svitavou hluboce zaříznutou v Soběšické vrchovině. Nadmořská výška sahá od 260 do 476 metrů n. m. Rezervace byla vyhlášena v roce 1976 a spadá pod katastr obce Vranov u Brna. V blízké vesnici Vranov je lichtenštejnská hrobka, rod získal majetky včetně dnešní rezervace po konfiskacích po Bílé hoře, dnes však území patří brněnské Mendelově univerzitě. Právě v okolí Adamova využili krásy přírody architekti Adama z Lichtenštejna a vytvořili Vranovsko-křtinský lichtenštejnský areál s kolonádou, zámek a vyhlídkou na Nový hrad.

Bučiny

Hlavní dřevinou této lesní rezervace je buk lesní (*Fagus sylvatica*). To je dáno její převládající orientací k severu, kde je chladnější a vlhčí mikroklima.

Bukové lesy propouští málo světla, proto je i bylinný podrost poměrně chudý a převládají semenáčky stromů, zase především buku, který zastínění nejlépe snáší.

Doubravy

Na jižně orientovaných stráních najdeme doubravy s dubem zimním (*Quercus petraea*), který propouští více světla a bylinný podrost je tedy druhově bohatší.

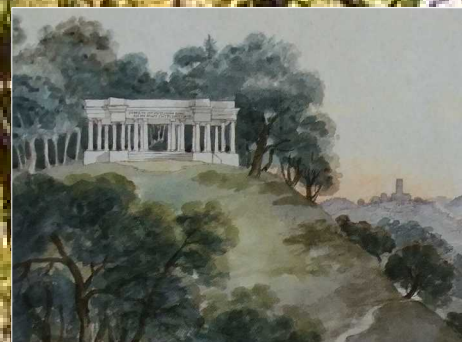

I když má dnes území pralesovitý charakter, najdeme tu pozůstatky výmladkového hospodaření (tzv. pařeziny). Stromy po těžbě obrazí a vytvoří shluky kmenů v okolí původního pařezu. Takový les je dnes označován jako starobylý a i když není netknutým pralesem, vzácné druhy trvalého lesního prostředí obsahuje.

Staré kresby malířů krajín Moravského krasu Richtera a Runka s lichtenštejnskou kolonádou (nahore, všimněte si výhledu na věž Nového hradu) a adamovským zámek (dole vlevo). Název město Adamov ostatně získalo po knížeti Adamu z Lichtenštejna až v 18. století. Za komunismu celý areál zpustl a renesanční zámek byl poškozen a utopen v adamovské továrně (vpravo dole).

Jarní aspekt

Brzy na jaře
vykvétá
přezimující stále
zelený kopytník
evropský (*Asarum
europaeum*),
ohrožená kyčelnice
devítilistá
(*Dentaria
enneaphyllos*) nebo
saprofyt podbílek
šupinatý (*Lathrea
squamaria*). Tyto
druhy dávají
přednost živnější
půdám na bázích
svahů nebo sutím.

Hrachor
lecha jarní

Plod
hrachoru

Plicník lékařský

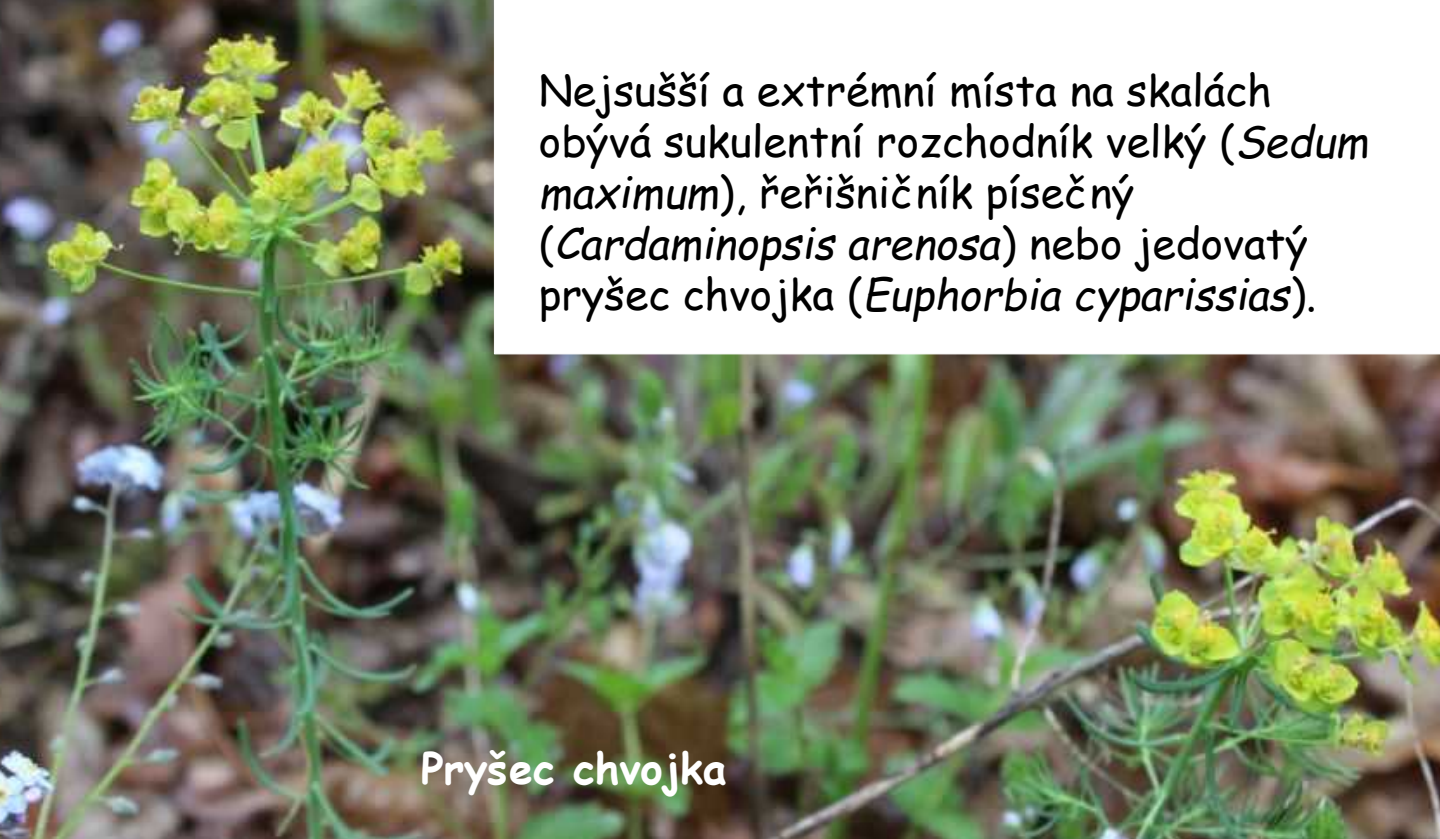

Sasanka hajní

V doubravách na
sušších místech
najdeme brzy na
jaře sasanku
hajní (*Anemone
nemorosa*),
hrachor jarní
(*Lathyrus
vernus*) nebo
plicník lékařský
(*Pulmonaria
officinalis*).

Nejsušší a extrémní místa na skalách obývá sukulentní rozchodník velký (*Sedum maximum*), řeřišničník písečný (*Cardaminopsis arenosa*) nebo jedovatý pryšec chvojka (*Euphorbia cyparissias*).

Pryšec chvojka

Rozchodník velký

Řeřišničník písečný

Pomněnky

Prudké svahy rezervací v údolí Svitavy místy na jaře zmodrají pomněnkami lesními (*Myosotis sylvatica*), které jsou typické pro doubravy na slunných svazích, najdeme je také na skalách a sutích.

Doubravy nesou bohatší podrost, roste tu například strdivka jednokvětá (*Melica uniflora*) a bika hajní (*Luzula luzuloides*) nebo drobná violka lesní (*Viola reichenbachiana*). Bíle později na jaře vykvétá ptačinec velkokvětý (*Stellaria holostea*) a kokořík mnohokvětý (*Polygonatum multiflorum*).

Bika hajní

Strdivka jednokvětá

Kokořík mnohokvětý

Ptačinec velkokvětý

Violka lesní

Kyčelnice

Kyčelnice
cibulkonosná
(*Dentaria
bulbifera*)
vykvétá až po
druzích jarního
aspektu, později
na jaře. Dobře
roste nejen pod
světlymi
doubravami, ale
také pod buky,
které světla
propouštějí
méně. Chybí
na výsušných
místech jižních
svahů.

Příkré sut'ové svahy s balvany

Sutěmi nazýváme příkré svahy s pohyblivými kameny, které se neznatelně valí dolů. Jim se přizpůsobují stromy, které mají někdy prohnutý tvar, jak se snaží vyvažovat posun svahu níže. Takovým pak říkáme opilý les. Tento ekosystém oplývá také specifickou živěnou.

Dřeviny sutí

Jilm horský

Plody jilmu

Brzy na jaře kvete jilm drsný nebo také horský (*Ulmus glabra*), jeho plody nažky rychle dozrají a koření ještě téhož roku. V květnu vykvétá lípa srdčitá (*Tilia cordata*), český národní strom. Přizpůsobení na hodně živin ji předurčilo i do výsadeb v městském prostředí.

Lípa srdčitá

Příkré svahy a především
sutě porůstá česnáček
lékařský (*Alliaria petiolata*),
rostlina příbuzná řepce
nebo salátu, ale voňavá po
česneku, což také odráží
její jméno. Rostlina je
léčivá, kromě přidávání do
jarních salátů se využívaly
její antiseptické a hojivé
účinky. Tady v rezervaci se
však sbírat nesmí.

Česnáček

Zimolez obecný

Mezi druhy sutí a živných půd patří druhy se vstřícnými listy - zimolez obecný (*Lonicera xylosteum*) a žlutě kvetoucí hluchavka, která dostala jméno pitulník žlutý (*Galeobdolon luteum*).

Plody zimolezu

Hluchavka žlutá neboli pitulník

Pižmovka mošusová

Potůčky doprovází mokřýš střídavolistý (*Chrysosplenium alternifolium*) a vzácně také pižmovka mošusová (*Adoxa moschatellina*).

Mokřýš střídavolistý

Dřevokazné houby

Význam lesních rezervací spočívá také v tom, že zde necháváme trouchnivět staré dřevo. To je potravou pro řadu organismů, především hub a hmyzu. Nejnápadnějším druhem, který se živí na buku, je houba troudnatec kopytovitý (*Fomes fomentarius*).

Korálovec bukový

Dřevokazné druhy

Leskloporka
ploská

Troudinatec kopytovitý

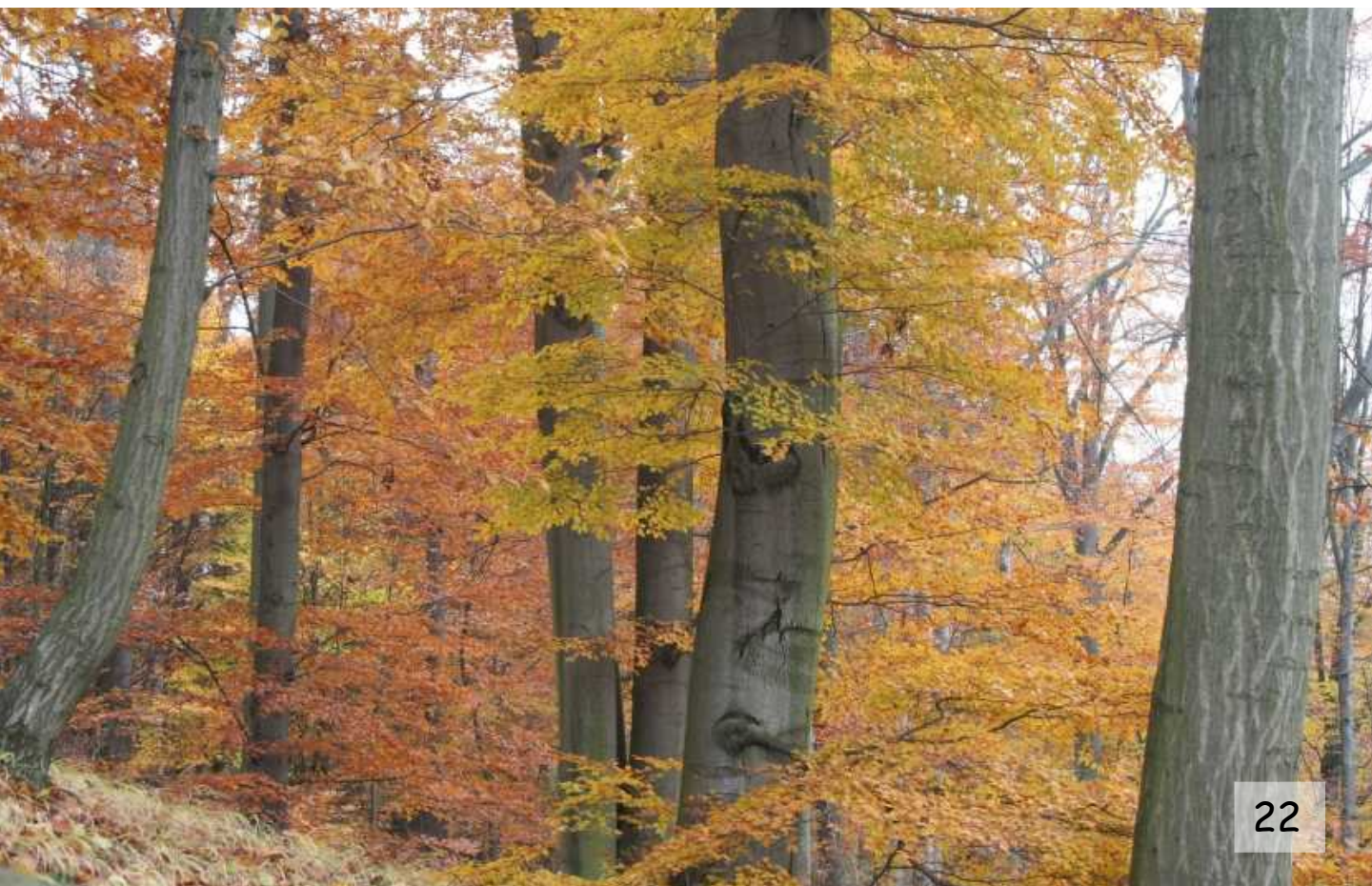
Ještě roku 1925 je z okolí Adamova udáván vzácný tesařík bukový (*Rosalia alpina*), který však vymizel podobně jako další ohrožené xylofágní druhy brouků. Na snímku vzácná houba korálovec bukový (*Hericium corraloides*) a také leskloporka ploská (*Ganoderma applanatum*). Všudypřítomný je troudnatec kopytovitý (*Fomes fomentarius*).

Podzim

Podzimní dny vykouzlí v lesních rezervacích Školního lesního podniku Křtiny zlatavé barvy, kterými se barví bukové i dubové lesy.

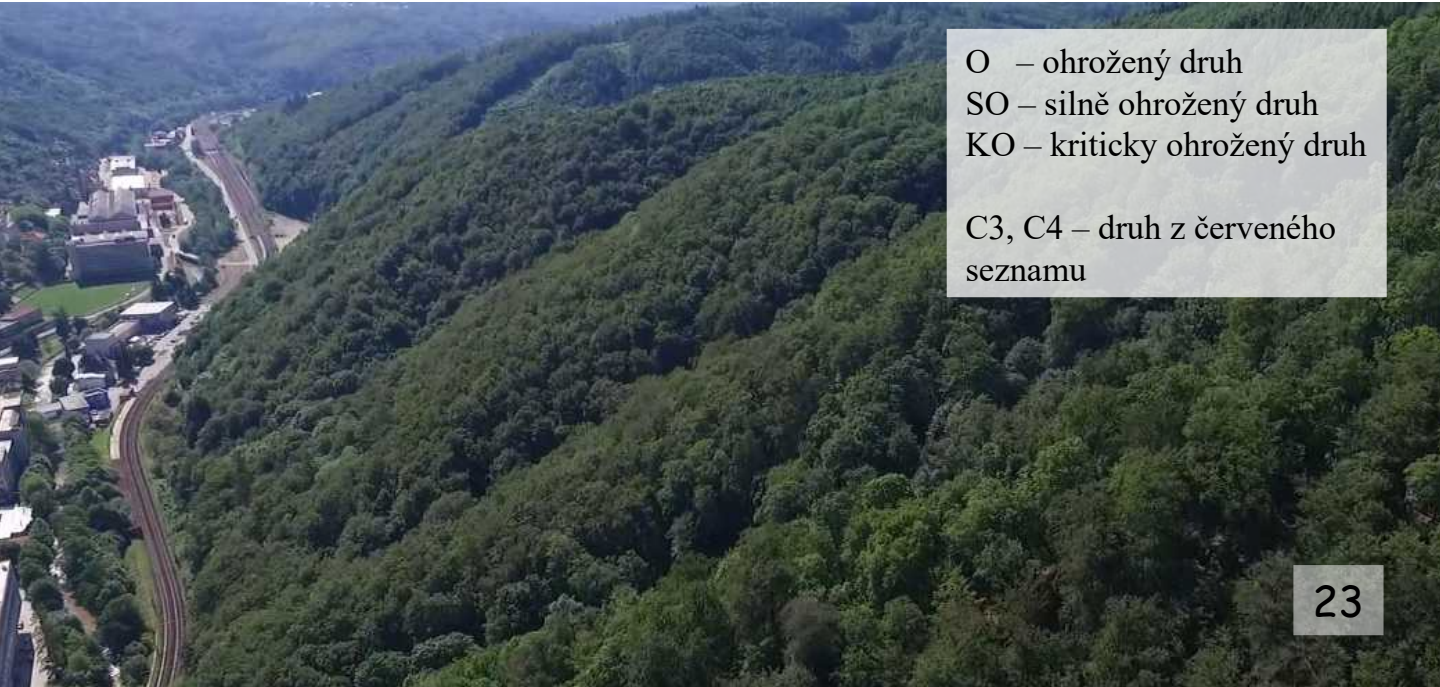
Chráněné druhy a výběr ohrožených druhů

ZVÍŘENA

bobr evropský (<i>Castor fiber</i>)	KO
čáp černý (<i>Ciconia nigra</i>)	SO
holub doupňák (<i>Columba oenas</i>)	SO
krutihlav obecný (<i>Jynx torquilla</i>)	SO
ledňáček říční (<i>Alcedo atthis</i>)	SO
netopýr stromový (<i>Nyctalus leisleri</i>)	SO
ropucha obecná (<i>Bufo bufo</i>)	O
slepýš křehký (<i>Anguis fragilis</i>)	SO
veverka obecná (<i>Sciurus vulgaris</i>)	O
vydra říční (<i>Lutra lutra</i>)	SO

ROSTLINSTVO

bělozářka větvitá (<i>Anthericum ramosum</i>)	C4a
kyčelnice devítilistá (<i>Dentaria enneaphyllos</i>)	C3
lilie zlatohlavá (<i>Lilium martagon</i>)	O
medovník meduňkolistý (<i>Melittis melissophyllum</i>)	O
okrotice dlouholistá (<i>Cephalanthera longifolia</i>)	O
ostřice převislá (<i>Carex pendula</i>)	C4a
vemeník dvoulistý (<i>Platanthera bifolia</i>)	O

O – ohrožený druh
SO – silně ohrožený druh
KO – kriticky ohrožený druh

C3, C4 – druh z červeného seznamu

Publikace vznikla jako výsledek výzkumu ohrožených druhů rostlin lesů severně od Brna Ústavu lesnické botaniky, dendrologie a geobiocenologie. Je to jeden z výsledků projektu EHP-CZ02-OV-1-012-2014 Červená kniha dřevin ČR, Červená kniha ohrožených druhů lužních lesů BR Dolní Morava a Červený seznam ohrožených druhů ŠLP Křtiny a rovněž projektu Videodatabáze rezervací ŠLP Křtiny, který byl financován z účelové činnosti Školního lesního podniku Křtiny na Mendelově univerzitě v Brně.

P. Jelínek a M. Čech.
Přírodní rezervace
Jelení skok. Prales
nad řekou Svitavou.

4	Doubravy
5	Doubravy s bukem
7	Bukové doubravy s lípou
8	Habrové doubravy s lípou
9	Habrové doubravy
10i	Bučiny s dubem
10s	Dubové bučiny
11	Bukové doubravy
12s	Lipojavorové dubové bučiny
13	Habrové bučiny
14	Holé bučiny
21a	Bukové javořiny s lípou
22	Habrové javořiny s lípou
23	Lipové javořiny s bukem
24	Jasanové olšiny
25a	Slunná skalní stanoviště